

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 8. oktobra 1856.

Glas vpijočega v zadevah vinstva našega.

(Konec.)

Moram tudi povedati, da so nekteri vinorejci vsega spoštovanja vredni, in da za sleherni poduk odperte ušesa imajo; al kaj povedó, kedar se jim kaka resnica razlaga? „Pustim naj nograd do časa dozora, mi ga ne bo treba oberati, ker tatovi bi mi vse do jagode obrali, jez bi pa pri vsi svoji skerbi naposled se s prihodnjim upom tolažil. Drugim potepúhom in lenúhom pa delati nimam nobenega veselja“. In res je to. Še se dobí kaki mejaš, ki bi s tergatvijo rad še nekatere dni poterpel, pa tatinska roka ga straši. Če kdo z drugimi vred svojega nograda ne obere in grojzdje še kaj časa, da bi bolj kapljico dobil, goditi pusti, tatje res po njem šinejo in mu pridelek poberó, tako, da naposled komaj še polovico dobí.

Bi se pa mar takošnim tatinskim volkorijam ne dalo v okom priti? Jez rečem, da. Naj bi soseske s sosesko skupaj stopile in se pri svoji gosposki resno zavoljo tatinstva pritožile, gotovo bi jim gosposke pomoči ne odrekle. Pa tudi bi imele soseske kakor v drugih vinskih deželah dobre čuvaje čez nograde postaviti, ki bi noč in dan nograde varovali, zasačenega tatú pa gosposki izročili; po živi, skleči šibi se tatú gotovo ne bo poljubilo več krasti. Letos ko vlani je černomeljska gosposka za vso tisto okolico pod kaznijo zgube vsega, kar bi kdo prevred natergal, preklicala. Pri vsem tem je pa vendar prevred vse tergano bilo, ker nihče prave resnobe nima, se za dobro potegniti. Kaj pomaga prepoved, če se ne stopi krivičnemu na bovd!

V bolj merzlih krajih bi se dozorje nogradov tudi enmalo posiliti dalo, in kako, kaj neki mislite? V nekterih krajih po Štajarskem, kader vidijo, da se že grojzdje mehčá, perje ali listje okrog grojzdov posnamejo in potergajo, da grojzd iz sence na sonce pride in se laglej godí. To sem jez našim nogradnikom že na uhe štel, pa tudi zastonj. Slišal sem za svoje napenjanje tele besede: „Si še več dela v nogradu nakopovati, kakor ga že imam, ne utegnem; imam še več opravil pri domu kakor samo z vinorejo“. Nimaš laza (časa), ne utegneš? — Od kod pa, prijatelji, to razvado imate, si svetkov ali sopraznikov v celem poletju nakopavati? Imate „Ivanovo“, „Vidovo“, „Ahacijevo“, poljske, gorske maše, in kaj Bog vé vse. Take dni ne delate celó nič kakor ob nedeljah. Kdaj vam je mati katoliška cerkev te svetke poterdila? Kako ste se prederznili brez cerkve sopraznikov nakopavati si, da take dni na kaki klopi pred hišo celi dan presedite in s kakim sosedom prekrاملjate! Mislite mar, da ima Bog nad vašo lenobo veliko dopadajenje? Kako se goljufate! Če si že obljubo storil skozi poletje nekatere sopraznike obhajati, pridi tedaj k sv. maši in opravi službo Božjo; po maši pa idi v nograd listje tergat in okoli grojzdov ga osmukat, ali pa kam drugam, kjer kaj posebnega opraviti imaš. „Moli in delaj!“ je naj lepše vodilo vsakega človeka.

Še nekaj prav zarobljenega sem od nekterih vinorejcov slišal, ki je nove zaveze in vredna, da se v večer spominkek zapiše: „Kaj nismo sedaj, ko ste desetina in tlaka preč, kmetje prostovoljni gospodarji? Nimamo mar pravice delati s svojim blagom, kar se nam poljubi? Nimam mar pravice

svojih pridelkov iz zemlje po volji jemati, grojzdje tergati itd., kedar se nam zdí? svoje reči dobro shraniti ali pa jih v graben pometati? Kaj komu kaj zato?“ O predragi moj, kako vendar čudno govoriš! Ko si prost desetine in tlake, si mar s tem vse zapone, s kterimi si v zavezi z družtvom človeškim, iz sebe pometal. Nismo mar vsi za enega, in eden za vse. Če misliš le zato na svetu biti, da bi le samega sebe molil in hranil, ne umeš, kaj je človeško družtvo. Ne prodajaš mar svojih pridelkov drugim? Ni mar dolžnost, da ti za dobre dnarce tudi dobro blago bližnjemu za vžitek prodajaš? Ali ni tvoj lastni dobiček, ako si napraviš bolje blago, da več za-nj skupiš?

Al takim ljudém, kterim je vsak dober nauk le bob v steno, tudi ne mislim tukaj nauka dajati, ker taki le sami sebi verjamejo in nikomur drugemu ne. Saj vé, če kdo med takimi kako pametno zine, že deset bedakov na boben udari, da se čisto lepo nobena beseda ne razume. Moj glas je tedaj le namenjen pametnim možakom, kterim je mar vinorejo boljšati, ker zapopadejo, da tako ne more vinoreja ostati kakor je ob Noetovih časih bila in da sto in sto novih in gotovih skušinj poslednjih časov tudi naši vinorejci ne smejo prezreti.

Poslušajte tedaj, kar sem že zgoraj povedal, pa še enkrat povém, da bodo časi prišli in so že tukaj, da bote dolenski vinorejci posiljeni, bolj na vinstvo paziti, kakor ste dosedaj pazili. Pomislimo, da že blizo nas železnice vse križem švigajo in vina iz tujih krajev bomo kmali na sile imeli; ti pa s svojim „cvičkom matičkom“ pojdeš nazaj v klet in ga boš sam žuliti posiljen, in ne cempera ne boš za-nj dobil. Še enkrat rečem: čas je prišel, da se pri nas bolj na vinstvo gleda kakor dosedaj; s staro navado pa kakor s staro obleko bo treba v kot, kdor bo živeti hotel. Na noge tedaj, ljubi Doleneč, daj se iz spanja in terme zbuditi, in vedi, da napredovanja je sedaj treba, in z drugimi narodi vedno kviško se kopati!

J. M.

Ptuja skušnja — nam izgled: kam se pride z nezmirnim razkosevanjem zemljiš.

Neki popotnik, ki je nedavno bil na Francozkem, pripoveduje od velikih nadlog, ktere izvirajo iz tega, ako se zemljišča preveč na drobno (na premajhne posestva) razkosujejo. V več krajih na Francozkem — pravi on — so posestniki delavci pri svojih zakupnikih, to je, pri tistih, kterim so svoje zemljišče v štant (zakup) dali. Čudno se bo zdelo to našim bravcem, in morebiti ne bojo verjeli, pa je vendar gola resnica. Hočemo jim tedaj to razložiti natanko. Takole je: En kmet ima ravno toliko zemlje, da ne more z družino živeti od svojega pridelka; njegov sosed je ima ravno tako malo, tretji, četrti in še več drugih tudi tako malo. Sedaj pride kak velik posestnik pa vzame od teh kmetov zemljišča v zakup (štant) in ti kmetje delajo pri njem za delavce. Tako so posestniki takih majhnih zemljišč dninarji pri tistem gospodarji, ki je njih zemljo v štant vzel; — tako deleč pa se pride povsod, kjer se zemljišča razkosujejo preveč na drobno, da taki majhni posestniki potem ne morejo živeti, in da morajo krasti ali pa se zadolžiti, če niso tako pošteni, da bi šli za delavce kam v delo.